

Slovo k povzbuzení na neděli 6. března 2022, na První neděli postní – C
Biblická čtení: Dt 26,4-10; Ž 91; Řím 10,8-13; Lk 4,1-13

Milé sestry, milí bratři,

první neděle postní, jak praví příslušný liturgický předpis, «je slavnostním vstupem do každoročního čtyřicetidenního postu». Letos však nesmírně bolestivým, s pohledem na šílenou válku na Ukrajině a její stále stoupající počet obětí a stále větší nebezpečí pro celý svět. To je určitě důvod přinejmenším k velmi intenzivní modlitbě...

Zkusme zaměřit svou pozornost na dnešní evangelium. První neděle postní je jednou z těch nedělí, kdy zpravidla zpaměti a dopředu víme, o čem evangelium bude: **o čtyřicetidenním pokušení Páně na poušti**. Doba postní trvá čtyřicet dní a boj s pokušeními by měl být jednou z jejích náplní. O Kristových pokušeních tak čteme rok co rok podle tří synoptických sepsání evangelia; Matouš a Lukáš nám předkládají konkrétní podobu tří d'ábových pokušení Ježíše (byť v rozdílném pořadí druhého a třetího), zatímco Marek dává jen souhrnnou zprávu, že Kristus byl po křtu veden Duchem na poušť, kde byl pokoušen od d'ábla.

Díky každoročnímu opakování také víme, že **Ježíšova pokušení** jsou – spolu s pokušením Adama – jakýmsi **prototypem i našich vlastních pokušení**. První Adam pokušením podléhá, Kristus jako Boží Syn, Nový Adam nám ukazuje a otevírá cestu z nich.

Ďábel, nejzchytralejší ze všech tvorů, velmi **umně** hraje na struny **každé lidské duše** a nabízí jí **naplnění** jejích jinak dobrých tužeb a potřeb: touhy po tělesných potěšeních (ať je z kamenů chléb), touhy po moci a majetku (všechna království ti dám) a touhy po slávě a šťastném životě (vrhni se dolů a anděl tě zachrání). Ovšem **za cenu poslechnutí d'ábla** a dání se do jeho služeb, **za cenu** odvrácení se od Boha, dobra a druhých lidí k d'áblu, zlu a sobě samému, za cenu *incurvatio in seipso*, „vtočení se do sebe samého“ (jak podstatu hříchu výmluvně vystihuje svatý Augustin).

Rozjímáme-li **o jednotlivých d'ábelských pokušeních**, možná si leckdy položíme otázku, které z nich má **největší sílu** nás zcela odcizit Bohu, sobě a lidem, a tak uvést do záhuby. Odpovědí může být pochopitelně povícero, navíc i různá pokušení působí u různých lidí různou intenzitou. Nicméně, které je (z pohledu evangelisty) nejdůležitější, naznačují Matouš a Lukáš pořadím, v jakém jednotlivá pokušení vyjmenovávají; **třetí, poslední** je možné pokládat za největší a předešlá zahrnující.

Výkladů, **proč** Lukáš jako **poslední** klade pokušení **zachránit si za pomoci d'ábla vlastní život** («Jsi-li Syn Boží, vrhni se odtud dolů! Je přece psáno: Svým andělům vydá o tobě příkaz, abys nenarazil nohou na kámen»), je jistě **celá řada**. Všechny budou nejspíše ukazovat na to, že **cenou** za štěstí, slávu anebo dokonce i za život sám **nemůže** být spolčení se se **zlem**, s d'ábelskou mocí. Novozákonní exegeze navíc zdůrazní, jak **Kristus**, který (slovy Listu Židům) «na sobě zakusil všechna pokušení jako my», se nejen «nedopustil hříchu», a tak svou tajemnou vysvobozující přítomností všechna pokušení naplnil, ale zároveň **životem** ukázal, jak pokušení přicházejí **po celé jeho trvání**: ne jen na začátku ani jen na konci. Právě evangelista Lukáš totiž vícekrát ukazuje, jak různá **pokušení** – nepřijetím ze strany Izraele počínaje a úzkostí pocitu opuštěnosti v Gestsemanské zahradě konče – provázela **celou** Ježíšovu pozemskou existenci.

Ježíšova pokušení na poušti došla i mnohého **uměleckého zpracování**; výtvarného, hudebního i literárního. A možná v této souvislosti je dobré opět připomenout jedno, které nám – z perspektivy literární fikce – nabídl řecký prozaik Nikos Kazantzakis ve svém románu **Poslední pokušení**, možná známějším ve filmové podobě Martina Scorseseho jako *Poslední pokušení Krista*. Necháme-li stranou nespornou kontroverznost tohoto sugestivního podání obrazu Krista, tak nejzákladnější pokušení je v něm zachyceno velmi trefně. Poté co Ježíš ob stojí při pokušeních na poušti (základem je Lukášovo pořadí, kdy poslední je pokušení záchrany života doprovázené glosou, že d'ábel od Krista odešel až do určené chvíle) a prožije

dobu svého veřejného působení, dospívá děj k ukřižování. Ježíš visí na kříži, trpí a na scénu přichází anděl. Tvrdí, že je poslán od Boha, a nabídne Ježíšovi záchranu života. Ten si nechá vyndat hřeby, sestoupí z kříže a následně prožije svůj jiný pozemský život: ožení se (s Máří Magdalénou), založí rodinu a žije poklidně dál. Plyne čas a přichází chvíle odchodu z tohoto světa. K jeho smrtelnému loži přichází bývalí apoštolové (Petr, Ondřej a Jidáš) a vyčítají mu, že zradil své poslání. Ježíš se brání, ale najednou se ukáže, že anděl, kterým se nechal vést, není nikdo jiný než ďábel. Ježíš zoufá. V tu chvíli ovšem nastane „střih“ a čtenář či divák se vrátí zpět na Golgotu. Celý „soukromý život“ byl jen obsahem posledního pokušení, Ježíš šťasten umírá na kříži.

Ač je *Poslední pokušení Krista* asi **za hranou** toho, jak je možné evangelijní téma uchopit, **v jednom má zcela pravdu**: Že jedním z největších pokušení člověka – zobecníme-li Kazantzakisovu fikci a odhlédneme-li od jejích „reálií“ – je **užít si svůj život jen pro sebe a podle sebe**, dokonce za cenu zrady Boha a cesty dobra, sobecky, bez ohledu na potřeby světa, bez ohledu na své životní poslání. Tomuto pokušení nejenže **nepodlehli Kazantzakisův Ježíš**, ale nepodlehli mu především náš Pán, **Ježíš Kristus**, a proto nás vykoupil...

Milé sestry, milí bratři, **tragédie nynější války**, obrovské utrpení našich bratří a sester a jejich násilná zbytečná smrt nám – mimo mnoha jiného – bolestně **připomínají**, jak důležité je **nebýt sobci**, jak důležité je **dar vlastního života** pochopit jako něco, **co se má rozdávat** – ve všech možných formách – **i dál**. **Zlo** je vždy **sobecké**, **dobro** je vždy nějak **Boží**.

Kéž jsme proto v kráčení po Boží cestě dobra **povzbuzeni**, kéž jsme **posíleni Boží silou** ve všech **pokusech** se od dobra odvrátit, v pokušeních své štěstí získat za cenu zla, na úkor druhých. **Pán Ježíš** proto i všechna tato pokušení **podstoupil**, aby je předem **vykoupil**, naplnil svou **přítomností**, **silou** takovým pokušením **odolat**, a to **radostí** z dobra.

Spolu s Pánem Ježíšem (slavnostně) vstupme do postní doby...